מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להסביר את מטרות תוכנית ד׳ ואת חשיבות מבצע נחשון
- לתאר את השיקולים בעד ונגד הכרזה על מדינה במאי 1948
- לנתח עיבוד ממגילת העצמאות ולזהות בו נימוקים ועקרונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. א – לפרוץ את הדרך לירושלים
2. ב – 14 במאי 1948
3. ג – צבאות מדינות ערב פלשו לארץ
4. ב – 13–14 במאי 1948
5. ב – דוד בן־גוריון

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – ההצלחה הייתה זמנית בלבד
2. לא נכון – מנהלת העם התלבטה מאוד לפני ההחלטה
3. נכון – עם ההכרזה אפשר היה לעלות בלי הגבלות
4. נכון – באותו לילה פלשו צבאות מדינות ערב
5. לא נכון – תוכנית ד׳ אושרה במרץ 1948, לפני ההכרזה
6. נכון – המגינים עמדו במצור ארוך לפני הנפילה

חלק ג׳ – השלמת מילים

1. ד׳
2. נחשון
3. עציון
4. מנהלת העם
5. תש״ח
6. ערב

חלק ד׳ – התאמה

- 1 – ב (מעבר מהתגוננות ליוזמה)
- 2 – ד (פריצת הדרך לירושלים)
- 3 – ו (נפל ערב ההכרזה)
- 4 – ג (הכרזה על הקמת המדינה)
- 5 – א (הקריא את ההכרזה)
- 6 – ה (הביא את עמדת ארצות הברית)

חלק ה׳ – סדר כרונולוגי

1. אישור תוכנית ד׳
2. מבצע נחשון
3. נפילת גוש עציון
4. הכרזת מדינת ישראל
5. פלישת צבאות ערב

חלק ו׳ – ניתוח מקור – מגילת העצמאות

1. זכות היסטורית של העם היהודי בארצו; החלטת האו״ם מנובמבר 1947; השואה כהוכחה להכרח בפתרון לבעיית העם היהודי.
2. עלייה חופשית וקיבוץ גלויות, או שוויון זכויות לכל האזרחים.
3. הספר הלבן הגביל את העלייה היהודית; ההכרזה ביטלה הלכה למעשה את ההגבלה הזו.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- פריצת דרך לירושלים באפריל 1948
- זכות היסטורית / החלטת האו״ם / השואה
- פלישת צבאות ערב

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בהצבעת 'לחכות או להכריז' ולחזור עליה בסוף השיעור להשוואה
- בניתוח המקור כדאי להדגיש את שלושת סוגי הנימוקים: היסטורי-דתי, בין-לאומי והומניטרי-לאומי
- לתלמידים מתקשים אפשר להסתפק בחלקי mc, tf ו-fill ולדלג על המשימות המסומנות כקשות

דף תרגול: מהתגוננות להכרזה – מאי 1948

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

באפריל-מאי 1948 היהודים בארץ עברו מהגנה להתקפה. גוש עציון נפל, ואז המנהיגים החליטו להכריז על מדינה. הדף מתרגל את האירועים האלה.

📖 מילון קטן:

תוכנית ד'	תוכנית מעבר מהתגוננות ליוזמה, מרץ 1948
מבצע נחשון	המבצע הראשון לפריצת הדרך לירושלים
גוש עציון	יישובים שנפלו אחרי מצור ערב ההכרזה
מנהלת העם	הגוף שהחליט על ההכרזה
מועצת העם	הגוף שחתם על מגילת העצמאות
מגילת העצמאות	המסמך שהוכרז בו על הקמת המדינה
פלישת צבאות ערב	כניסת צבאות ערביים לארץ אחרי ההכרזה

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המבצע ניסה לעשות?

א) לפרוץ את הדרך לירושלים ב) לכבוש את עזה ג) להגן על חיפה ד) לפנות את גוש עציון

2. מתי הייתה ההכרזה?

א) 29 בנובמבר 1947 ב) 14 במאי 1948 ג) 1 באוגוסט 1948 ד) 13 במאי 1948

3. מה קרה בלילה אחרי ההכרזה?

א) הבריטים חזרו לשלוט ב) נחתם הסכם שלום ג) צבאות מדינות ערב פלשו לארץ

ד) נפתחו גבולות עם מצרים

4. מתי גוש עציון נפל?

א) 29 בנובמבר 1947 ב) 13–14 במאי 1948 ג) אפריל 1948 ד) 1 ביוני 1948

5. מי קרא את ההכרזה?

א) משה שרת ב) דוד בן־גוריון ג) חיים ויצמן ד) יצחק רבין

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מבצע נחשון פתח את הדרך לירושלים לצמיתות.	☐	☐
2	ההחלטה להכריז על המדינה הייתה פה אחד וללא התלבטות.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	ההכרזה ביטלה את מגבלות העלייה של הספר הלבן.	☐	☐
4	מיד לאחר ההכרזה פלשו צבאות ערב.	☐	☐
5	תוכנית ד׳ אושרה אחרי ההכרזה על המדינה.	☐	☐
6	גוש עציון נפל אחרי מצור ממושך.	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. תוכנית _____ סימנה מעבר מהתגוננות ליוזמה.

2. מבצע _____ נועד לפרוץ את הדרך לירושלים.

3. גוש _____ נפל ב־13–14 במאי 1948.

4. ה_____ היא הגוף שהחליט על ההכרזה.

5. מדינת ישראל הוכרזה ב־14 במאי 1948, ה׳ באייר _____ .

6. מיד אחרי ההכרזה פלשו צבאות _____ .

4 חלק ד׳ – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. תוכנית ד׳	___	**א.** הקריא את ההכרזה
2. מבצע נחשון	___	**ב.** מעבר מהתגוננות ליוזמה
3. גוש עציון	___	**ג.** הכרזה על הקמת המדינה
4. מגילת העצמאות	___	**ד.** פריצת הדרך לירושלים
5. דוד בן־גוריון	___	**ה.** הביא את עמדת ארצות הברית
6. משה שרתוק (שרת)	___	**ו.** נפל ערב ההכרזה

5 חלק ה׳ – סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	פלישת צבאות ערב
☐	הכרזת מדינת ישראל
☐	מבצע נחשון
☐	נפילת גוש עציון

☐	אישור תוכנית ד׳

6 חלק ו׳ – ניתוח מקור – מגילת העצמאות

ענו בקצרה.

1. ציינו שני נימוקים שהמגילה מביאה להקמת המדינה.

2. ציינו עיקרון אחד שהמדינה מתחייבת לו לפי המגילה.

3. מה הקשר בין 'פתוחה לעלייה יהודית' לספר הלבן?

כרטיס יציאה

מהו מבצע נחשון?

ציינו נימוק אחד ממגילת העצמאות להקמת המדינה.

מה קרה מיד אחרי הכרזת המדינה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀